

НАВУМЧЫК М.І., г.Маларыта

Вывучэнне апавядання Міхася Зарэцкага “Кветка пажоўкляя”

(Тэставае заданне, X клас, павышаны ўзровень)

У сучаснай педагагічнай практыцы тэсціраванне ўсё больш шырока выкарыстоўваецца ў навучальным працэсе. Гэта – адзін з найбольш аператыўных і зручных сродкаў кантролю для праверкі ўзроўню ведаў вучняў па многіх прадметах, у тым ліку і беларускай літаратуры. Яно дазваляе не толькі хутка праверыць якасць і ўзровень засваення ведаў, авалодання спосабамі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці, але і выконвае важную дыягнастычную функцыю.

Прапанаванае тэставае заданне складаецца з частак А, В і С. У частцы А прапанаваны заданні з адным ці некалькімі правільнымі варыянтамі адказу, у частцы В – заданні, у якіх адказам з'яўляецца некалькі слоў, у частцы С – поўны (разгорнуты) адказ на некалькі пытанняў. Гэта дазваляе праверыць, ці ёсць у вучняў цэласнае ўяўленне пра твор, які вывучаецца.

Тэставыя заданні часткі А даюць магчымасць праверыць тэарэтычныя веды. Тут змяшчаюцца заданні рэпрадуктыўнага і аналітычнага характару. У іх правільных адказаў – ад 2 да 4. Аднак ёсць пытанне ў тэставым заданні, дзе правільнымі адказамі з'яўляюцца ўсе прапанаваныя варыянты. Гэта лічу апраўданым, бо яно спрыяе большай пільнасці і ўважлівасці вучняў пры выкананні тэста.

У тэставых заданнях часткі В правяраецца веданне тэксту твора. Ва ўмове да іх пазначана: “Упішыце словы, якія адсутнічаюць у прапанаваных урыўках з апавядання”. Адказ варта залічваць як правільны нават тады, калі вучань упісаў не тое словазлучэнне пры ўмове, што яго сэнс набліжаны да аўтарскага.

Заданні часткі С патрабуюць звычайна напісання звязнага тэксту (адказу) аб'ёмам прыкладна ад 4-5 да 7-8 сказаў. Выкананне такіх заданняў дазваляе вучням абагульніць свае назіранні, выказаць уласныя думкі на пытанні (праблемы), якія ўзняты на старонках твора, правесці паралелі паміж творамі аднаго аўтара ці розных.

Тэставае заданне можа быць выканана ў класе ці прапанавана ў якасці дамашняга задання.

Частка А.

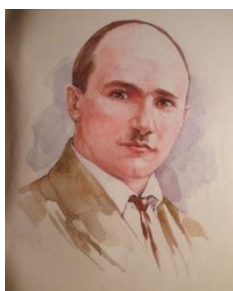
Вызначце адзін ці некалькі правільных адказаў.

1. Суаднясіце прозвішча, імя пісьменніка з яго партрэтам:

1. Міхась Зарэцкі;
2. Максім Гарэцкі;
3. Андрэй Мрый;
4. Уладзімір Дубоўка;
5. Змітрок Бядуля.

1

2

3

4

5

2. Міхась Зарэцкі – гэта псеўданім. Сапраўднае прозвішча, імя пісьменніка:

1. Яўген Іванавіч Скурко;
2. Мікалай Карлавіч Раманоўскі;
3. Міхаіл Сямёнавіч Кудзелька;
4. Міхаіл Яфімавіч Касянкуў;
5. Язэп Паўлавіч Плашчынскі.

3. Твор напісаны:

1. у 1923г.;
2. 1925г.;
3. 1926г.;

4. 1928г.;

5. 1930г.

4. Апавяданне складаецца з наступнай колькасці частак:

1. сямі;

2. васьмі;

3. дзевяці;

4. дзесяці;

5. адзінаццаці.

5. Міхась Зарэцкі з'яўляецца аўтарам твораў:

1. вершаў “Ніколі праўда не ўмірае”, “Залатая асенняя раніца”;

2. апавядання “Літоўскі хутарок”;

3. аповесці “Лабірынты”;

4. рамана “Вязьмо”;

5. зборніка “Пад сонцам”.

6. Марына Гарнова, галоўная гераіня, працавала:

1. намеснікам старшыні павятовай надзвычайнай камісіі;

2. інструктарам у Цэнтральным бюро краязнаўства;

3. настаўніцай хіміі і біялогіі;

4. фельчарам;

5. загадчыцай дзіцячага дома.

7. У Гарнову быў закаханы без узаемнасці:

1. Заруба;

2. Гуторскі;

3. Булановіч;

4. Арончык;

5. Абшарскі.

8. Марына Гарнова пакахала:

1. Абшарскага;
2. Булановіча;
3. Арончыка;
4. Гуторскага;
5. Зарубу.

9. На пытанне Абшарскага: “...вы даўно знаёмы з Гарновай?” Булановіч адказаў:

1. “Усяго толькі тыдзень ці два”;
2. “Напэўна, больш за месяц”;
3. “Дзевяць тыдняў ужо”;
4. “Здаецца, паўгода”;
5. “На жаль, усяго толькі адзін год”.

10. За ўласнаручны падпісаны смяротны прысуд роднаму брату пазней Гарнова расплацілася:

1. бацькавым праклёнам;
2. пакутамі, згрызотамі ўласнага сумлення;
3. сумам, страхам, якія пасяліліся ў яе душы; замест промня надзеі “заззяла чорным бяздоннем у душы пустата”;
4. “...мне ўночы дужа страшна бывае. Нейкі смяртэльны спалох надыходзіць... Крычаць тады хочацца, зваць каго, каб прыйшлі, каб быў хто са мной”;
5. звальненнем з працы, адзінотай.

11. Марына Гарнова ў творы:

1. спрытная чэкістка “з пільным вокам і сталёвай цвёрдасцю”; чалавек з пашкоджанай псіхікай, глыбокім душэўным зломам; пачуцці мяняюцца часта і нечакана;

2. дачка памешчыка з Віленшчыны, рана далучылася да рэвалюцыі; “загнана ў жыццёвы тупік, не спрабуе вярнуць страчаную надзею на ўваскрэшэнне душы” (Валерый Максімовіч);

3. уцякла з дому з чырвонаармейскім атрадам, адчула ў паслярэвалюцыйны час вялікі душэўны ўздым; страціла чалавечую спагаду і добразычлівасць, забыўшыся на спрадвечны закон людской дабрыні і міласэрнасці;

4. шчыра цягнулася да новай рэчаіснасці, але не здолела ўпісацца ў яе; стала ахвярай “вялікай рэвалюцыйнай ідэі”; у характары гераіні ярка ўвасобілася мінулае, “былое”;

5. вобраз рамантычны і адначасова рэалістычна трагічны па гучанні; яна глядзіць на людзей “загадкава халоднымі, поўнымі смутку вачмі”, палохаецца “ўсякай жудасці жыццёвай”.

12. Імя Булановіча:

1. Пятро;
2. Міхась;
3. Алесь;
4. Васіль;
5. Іван.

13. “Лысы, з вачмі гэткімі сумнымі” – гэта:

1. Гуторскі;
2. Заруба;
3. Булановіч;
4. Арончык;
5. Абшарскі.

14. Абшарскі быў:

1. бібліятэкарам;
2. памочнікам вінакура;

3. пісарам у судовага следчага;
4. настаўнікам;
5. супрацоўнікам таварыства дапамогі ахвярам вайны.

15. Булановіча прыцягвае ў асобе Марыны Гарновой:

1. сіла волі, мэтанакіраванасць;
2. дзіўнасць, загадка гэтай жанчыны;
3. таямніца яе душы;
4. тое, што яна жорстка і бязлітасна змагалася са старым;
5. любоў да дзяцей-сірот, клопат пра іх.

16. У апавяданні ёсць шматзначная псіхалагічна завостраная дэталёвая у апісанні партрэта Марыны Гарновой, якая ўсплывае ў кожнай значнай сітуацыі. Размова ідзе пра:

1. вусны;
2. рукі;
3. шчокі;
4. вочы;
5. маршчыністы лоб.

17. Сталёвы магутны цягнік у творы – гэта сімвал:

1. сілы новай сацыялістычнай явы;
2. імклівага наступлення новага;
3. магутнасці і багацця краіны;
4. пабудовы камунізму;
5. новай эканамічнай палітыкі краіны.

18. Асноўная тэма апавядання:

1. “былых”, “учарашніх”, пераможаных рэвалюцыяй людзей, што знаходзіліся на другім сацыяльным полюсе і не змаглі прыстасавацца да новых парадкаў

(Аляксей Майсейчык);

2. каханьня і адказнасці чалавека за свае паводзіны і ўчынкі;
3. шчасця і яго праяў;
4. лёсу маладога пакалення ў паслярэвалюцыйны час;
5. перавыхавання чалавека новым грамадска-палітычным ладам.

19. Твор заканчваецца:

1. павышэннем па службовай лесвіцы Гарновай і Булановіча;
2. арыштам Марыны Гарновай за контррэвалюцыйную дзейнасць;
3. трагічнай смерцю Марыны Гарновай;
4. шлюбам Гарновай і Булановіча;
5. пераездам Гарновай і Абшарскага на новае месца жыхарства.

20. Якім вобразна-выяўленчым сродкам з'яўляюцца падкрэсленыя словы?

“... там лес разгарнуўся абাপал, на чыгунку ўспёрыя, сціскае яе, хавае зайздросна ў сваім гушчарным нутры”.

1. Параўнаннем;
2. гіпербалай;
3. метафарай;
4. метаніміяй;
5. аксюмаранам.

21. Кульмінацыяй у апавяданні з'яўляецца (з'яўляюцца) раздзел (раздзелы):

1. пяты;
2. шосты;
3. сёмы;
4. васьмы;
5. дзевяты.

22. У падтэксце твора аўтар:

1. разглядае пытанні сэнсу чалавечага жыцця;
2. ставіць пад сумненне ідэю пабудовы новага грамадства шляхам ломкі вечных асноў жыцця (Валерый Максімовіч);
3. спрабуе вырашыць праблему адказнасці чалавека за тое, што ён робіць, узаемаадносін з людзьмі;
4. сцвярджае, што Марына Гарнова пазбаўлена маральнага права звязваць свой жыццёвы лёс з Булановічам;
5. гучыць думка, што ў самых безнадзейных сітуацыях чалавек мае права на маральную рэабілітацыю, спачуванне.

Частка В.

Упішыце словы, якія адсутнічаюць у прапанаваных урыўках з апавядання.

1. Там Гарнова спынілася, зморана апусцілася на мохам засланы дол.

—Я вам зараз скажу... тое, што абяцала... Толькі бліжэй вы... ну, бо гэта сакрэт... Я _____ ... чуеце, ну?

2. У шуфлядзе сярод пруду паперак знайшла Гарнова маленькую пісульку і дала яму. Булановіч прачытаў, зірнуў на Гарнову дапытлівым поглядам. Яна, мусіць, зразумела яго нязвыклае запытанне і адказала:

—Гэта так... маленькая ілюстрацыя да жыцця майго... Цікавая рэч, сапраўды? Такіх _____ даволі...

3. І вось нешта раз я атрымала ліст ад бацькоў. Тады нішто яшчэ: лаяліся, вядома, заклікалі вярнуцца назад. Я адказала ім. Напісала вось так, слова ў слова: “ _____ дачкой”.

4. Алесь, ты не ведаеш, як я люблю чыгунку... Яна будзе _____ ...

5. –Не ведаю. Здаецца, што я не пашкадаваў бы для цябе нават жыцця...

–Угу... Як многа! Але дарма ты гаворыш так. Гэта звычайна кажуць усе, як сядзяць з любай дзе-небудзь у ціхім прытульным пакоі... Ну, скажам, так: я б памірала і сказала табе, што хачу, каб і ты памёр разам са мной. Ну вось, скажы: _____ ты? Толькі шчыра адказвай. Ну?

Частка С.

Дайце поўны адказ на пытанні.

1. За што мне падабаецца (не падабаецца) герой апавядання (на выбар).
2. Сюжэтны “каркас” апавядання – класічны любоўны трыкутнік: Гарнова – Булановіч – Абшарскі. Запішыце яшчэ тры любоўныя трыкутнікі, якія прысутнічаюць у творах беларускіх аўтараў:

Любоўны трыкутнік	Аўтар твора	Жанр твора, яго назва

3. У чым сутнасць параўнання Марыны Гарновай з кветкай пажоўклай?

Правільныя адказы

Частка А.

1- 1. Міхась Зарэцкі - 5; 2. Максім Гарэцкі - 3; 3. Андрэй Мрый - 4; 4. Уладзімір Дубоўка - 2; 5. Змітрок Бядуля - 1.	6- 5	11- 1-5	16- 4	21- 1, 2

2- 4	7- 5	12- 3	17- 2	22- 2, 5
3- 3	8- 2	13- 5	18- 1	
4- 3	9- 1	14- 4	19- 3	
5- 4, 5	10- 1-4	15- 2, 3	20- 3	

Частка В.

1. ... пакахала вас...
2. ... дакументаў я маю...
3. “Не лічыце мяне вашай...”
4. ... магілай маёй...
5. ... ці згадзіўся б...

Частка С.

2.

Любоўны трыкутнік	Аўтар твора	Жанр твора, яго назва
Ніна Купрыянава – Заруба-Гуторскі	Міхась Зарэцкі	Апавяданне “Ворагі”
Марыся Пратасавіцкая – Грышка Цюхай-Ліпскі – Харытон Куторга	Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч	Камедыя “Пінская шляхта”
Паўлінка Крыніцкая – Якім Сарока – Адольф Быкоўскі	Янка Купала	Камедыя “Паўлінка”

3. Параўноўваючы Марыну Гарнову з кветкай пажоўклай, аўтар сцвярджае, што чалавек, як і расліна, не можа жыць без каранёў. Пазбаўлены іх, чалавек памірае.